

KÖVETELMÉNYEK ÉS TANTÁRGYI PROGRAM

az Alkotmányjog 4. c. tantárgyból

tárgykód: AJALK271L6

jogász szak levelező tagozat

2023/2024. tanév II. félév

Tárgyfelelős: Dr. Pap Gábor egyetemi adjunktus

Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék

Tantárgy oktatója: Dr. Pap Gábor egyetemi adjunktus, Dr. Hallók Tamás egyetemi docens, Panyi Béla óraadó c. egyetemi docens

Előtanulmányi kötelezettség: Alkotmányjog 3.

Egyidejű felvétel: –

Óraszám: 10 óra/félév

Számonkérés módja: kollokvium

Kreditpont: 3 kr.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: T2, T7, T11, T13, T14

képesség: K4, K5, K6, K7, K9, K10, K16, K19, K23, K30, K31

attitűd: A2, A3, A4, A9, A10, A11, A12, A15, A18

autonómia és felelősség: F1, F5, F7

1. A tantárgy feladata és célja

A tanegység célkitűzései: az alapjogok elmélete, nemzetközi jogi védelme és az alapjogokra vonatkozó magyar alkotmányjogi szabályozás megismerése (az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján.) A stúdium keretében bemutatásra kerülő főbb témakörök: a politikai szabadságjogok, a nemzetiségek jogai, a gazdasági, szociális, kulturális jogok, a harmadik generációs jogok, az állampolgári jogok, közteherviselés és az alapjogok érvényesülésének biztosítékai.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Kommunikációs alapjogok. A véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai: médiajog, közszolgálati médiumok.

2. A gyűlöletbeszéd problémája. A véleménynyilvánítás szabadsága és a személyiségi jogok. A tudomány és a művészet szabadsága.

3. A nemzetiségek jogai.

4. Politikai alapjogok. A választójog, a közhivatal viselésének joga, választhatóság.

5. A gyülekezési jog. Az egyesülési jog. Társadalmi szervezetek.

6. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.

7. A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége.

8. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és a lelkiismereti szabadság. A művelődéshez való jog. A gyermekek jogai.

9. A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok: a tulajdonhoz való jog, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog.

10. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog.

11. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállam. A nemzeti kisebbségek védelmének módozatai. A határon túli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiségek jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.

12. Az egészséges környezethez való jog.

13. A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog.

14. Az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslathoz való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság vélelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.

Előadások

Első előadás (Hallók Tamás)

február 17. (szombat), 8.30–11.50, (4 ó) XIX. ea.

Kommunikációs alapjogok.

A véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai: médiajog, közszolgálati médiumok. A gyűlöletbeszéd problémája.

A véleménynyilvánítás szabadsága és a személyiségi jogok. A tudomány és a művészet szabadsága.

A nemzeti és etnikai kisebbségek egyéni és kollektív jogai.

Politikai alapjogok.

Az egyesülési jog. A gyülekezési jog. Társadalmi szervezetek. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.

Második előadás (Panyi Béla)

április 12. (péntek), 12.30–15.50, (4 ó) XXI. ea.

A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és lelkiismereti szabadság. A művelődéshez való jog. A gyermekek jogai.

A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok: a tulajdonhoz való jog, a munkához való jog és a foglalkozás szabadsága. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog. A környezetvédelem mint alapjog.

Harmadik előadás (Pap Gábor)

május 10. (péntek), 14.10–15.50, (2 ó) XXXII. ea.

A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog; az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslatához való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság védelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.

Alkotmányos kötelezettségek. A közteherviselés, az adójog alkotmányos elvei, az alapfokú oktatás kötelezettsége.

4. A félév elfogadásának feltételei

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. A vizsga szóban történik.

5. Számonkérés követelményei

Kollokvium, értékelés öt fokozatú. A számonkérés az írott tananyagban és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra.

Vizsgakérdések Alkotmányjog 4. tárgyból

1. A véleménynyilvánítás szabadsága és korlátozása.
2. A művészeti és a tudományos élet szabadsága. A művelődéshez való jog.
3. A lelkiismereti és vallásszabadság joga, tartalma, kapcsolata más jogokkal. A vallásszabadság az oktatás területén.
4. A vallási tevékenység. Az egyházak fogalma és jogállása. Az állam és az egyház elválasztása. Az egyházak elismerése és nyilvántartásba vétele. Az egyházak működése és megszűnése.
5. Az egyesülési jog tartalma, hatályos szabályai és korlátozása.
6. A pártokra vonatkozó alkotmányjogi szabályok.
7. A gyülekezési jog tartalma, gyakorlásának szabályai.
8. A gyermekek jogai.
9. A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme és korlátozása.
10. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog. A vásárolt jog és a társadalmi szolidaritás. A rászorultakról való gondoskodás.
11. A munkához való jog és a foglalkozás szabad megválasztásának joga.
12. Az érdekvédelem joga. A szakszervezeti szervezkedés joga és a sztrájkjog.
13. Az egészséges környezethez való jog.

14. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó jogok. Eljárási alapjogok. A tisztességes eljáráshoz és a bírósághoz forduláshoz való jog stb.
15. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállam. A nemzeti kisebbségek védelmének módozatai.
16. A határontúli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiségek jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.
17. Alkotmányos kötelezettségek. A közteherviselés, az adójog alkotmányos elvei, az alapfokú oktatás kötelezettsége.

6. Kötelező tananyag

Alkotmányjog. Alapjogok. (Szerk: Schanda Balázs – Balogh Zsolt), PPKE JÁK, Budapest, 2019.
Sári János – Somody Bernadett: *Alapjogok. Alkotmánytan II.* Osiris, Bp., 2008. (esetleges újabb kiadás)
The Basic Law of Hungary: A First Commentary. (szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt) Dublin, Clarus Press, 2012.

7. Ajánlott irodalom

Emberi jogok. (Szerk.: Halmi Gábor, Tóth Gábor Attila), Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat – Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020.* Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Bp., 2022.
Halmi Gábor: *Kommunikációs jogok.* Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2002.
Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London–New York, 1986.

Egyéb tudnivalók:

A kötelező jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2018. évi LV. törvény a gyülekezési jogról
- 1989. évi XXXIII. törvény a pártok működéséről és gazdálkodásáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

Alkotmánybírósági határozatok:

- 30/1992. (V. 26.) AB határozat a közösség elleni izgatásról
- 4/1993. (II. 12.) AB határozat az állam világnézeti semlegességéről
- 18/2004. (V. 25.) AB határozat a gyűlöletbeszédre
- 75/2008. (V. 29.) AB határozat a gyülekezési jogról

Felmentési kérelmek elbírálása:

Alkotmányjogból csak az a levelező tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75% egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6. 222-es szobában történik. Ügyintéző: Hodosi Gabriella

Miskolc, 2024. január

Alkotmányjogi Tanszék